

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.III.37.787/2021/6.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó előadó bíró, Dr. Suba Ildikó bíró

A felperes: ()

A felperes képviselője: Dr. Muhi Erika ügyvéd ()

Az alperes: Budapest Főváros Kormányhivatala (1056 Budapest, Váci utca 62-64.)

Az alperes képviselője: Dr. Récsényi Adrienn kamarai jogtanácsos (1056 Budapest, Váci utca 62-64.)

A per tárgya: anyakönyvi ügyben indult közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes, 6. sorszám alatt

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: a Pécsi Törvényszék 2021. július 12-én kelt 8.K.700.463/2021/5. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Pécsi Törvényszék 8.K.700.463/2021/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2018. június 19-én az alperes előtt előterjesztett kérelmében az anyakönyvben szereplő születési neme megváltoztatását női nemről férfi nemre, valamint ennek megfelelően utóneve helyett a férfinemnek megfelelő utónév felvételének az engedélyezését kérte. Kérelméhez nőgyógyászati, pszichiátriai és klinikai szakpszichológiai szakvéleményeket csatolt transzszexualizmusának igazolása céljából.
- [2] Az alperes 2020. november 9-én hozott BP/D/98-5/2020. számú határozatában felperes kérelmét elutasította. Kimondta, a felperes transzneműségét a csatolt egészségügyi dokumentációk alátámasztják, azonban az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: At.) 2020. május 29-től hatályos módosítása következtében az anyakönyv a születési nem adatot tartja nyilván a nem adat helyett. Ez az adat az At. 69/B. § (3) bekezdése szerint nem változtatható meg.

- [3] A felperes névváltoztatásra irányuló kérelmét az At. 44. § (3) bekezdésére hivatkozással utasította el, mivel névváltoztatási eljárásban kizárólag férfi születési neműként anyakönyvezett személyeknek engedélyezhető férfi utónév.

A keresetlevél

- [4] A felperes keresettel támadta az alperes határozatát. Hivatkozott a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.748/2019/12. számú ítéletében írtakra, amely szerint a nem és az ehhez kapcsolódó utónév megváltoztatásához az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 7. §-a értelmében nincs szükség az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kibocsátott szakvéleményre. Felperes álláspontja szerint az At. 2020. május 29-én hatályba lépett rendelkezései Alaptörvény ellenesek, és nemzetközi szerződésbe ütköznek. Mindezek alapján kérte az elsőfokú bíróságot az alperes döntésének megsemmisítésére és az alperes új eljárásra utasítására.

Az elsőfokú ítélet

- [5] A törvényszék ítéletében az alperes határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.
- [6] Kiemelte, a kérelem előterjesztésekor hatályos R. 7. §-a értelmében a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltozását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő nyolc napon belül értesíti a születésnyilvántartó anyakönyvvezetőt az átvezetés érdekében. Az anyakönyvvezető a nem megváltozását az anyakönyvi szerv alapiratnak minősülő értesítése és nem az egészségügyi szakvélemény hitelesített fénymásolata alapján jegyzi be az anyakönyvbe.
- [7] Hivatkozott az egyes közigazgatási törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyonyjuttatásról szóló 2020. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Mód.tv.) 33. § (5) bekezdésével módosított At. 101/A. § (2) bekezdésére, amely az At. 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontját és 69/B. § (3) bekezdését a Mód.tv. hatálybalépése előtt indult és folyamatban lévő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban alkalmazni rendelte.
- [8] Miután azonban az Alkotmánybíróság a 11/2021. (IV.7.) határozatában (a továbbiakban: AB határozat) az At. 69/B. § (3) bekezdésének jelen ügyben történő alkalmazhatóságát megalapozó At. 101/A. § (2) bekezdését megsemmisítette, az eljáró bíróság megállapította, hogy az alperes ezen jogszabályhelyre alapított döntése jogsértő.
- [9] A megismételt eljárásra előírta az alperesnek, hogy a felperes kérelméhez mellékelte és általa támogató egészségügyi szakvéleményként elfogadott szakorvosi véleményeket alapul véve bírálja el a névváltoztatás iránti kérelmet és döntsön a névváltoztatási kérelemről.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

Az alperes felülvizsgálati kérelmében jogszabálysértésre, valamint a Kúria korábbi határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az eljáró bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítását.

- [10] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság ellentétes tartalmú döntést hozott a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 100.K.33.877/2019/10. számú és a Fővárosi Törvényszék 1.K.702.033/2020/5. számú ítéletében foglaltakkal. Az Alkotmánybíróságról

szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdésére utalással előadta, az elsőfokú bíróság az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során a bírósági eljárás felfüggesztése és az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése nélkül az AB határozatra döntését nem

alapíthatta. Utalt arra is, a Kúria Kfv.VI.39.786/2020/2. számú végzésében foglaltakkal ellentétes rendelkezést tartalmaz a törvényszék ítélete. A hatásköri összeütközés folytán indult ügyben hozott végzés rögzítette, hogy a nem és utónév változtatásról a hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvételével az alperesnek kell határoznia és megjelölte az irányadó jogszabályhelyeket, nevezetesen az At. 69/B. § (1) bekezdés b) be) pontját, (3) bekezdését, 49. § (1) bekezdését.

- [11] Az eljáró bíróság ítélete arra kötelezte az alperest, hogy a támogató egészségügyi szakvéleménynek minősülő szakorvosi véleményeket alapul véve bírálja el a felperes kérelmét. Ellenben a megsemmisített határozatban nem a transzneműség tényét tartalmazó orvosi iratok elfogadhatóságáról döntött, azt állapította meg, hogy a pszichiáter által kiállított szakvélemény tartalmazta a transzszexualizmus BNO kódját.
- [12] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az elsőfokú ítélet hatályában fenntartását indítványozta annak helyes jogi indokaira utalással.

Döntés a befogadásról

- [13] A Kúria a Kfv.III.37.787/2021/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet befogadta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] Az alperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiak szerint - alaptalan.
- [15] A Kp. 120. § (5) bekezdése szerint és a 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között, a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [16] A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a törvényesen megállapított tényállásból helyes jogi következtetéseket vont le.
- [17] A felperes kérelmét 2018. június 17-én terjesztette elő az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság előtt. Ezen a tényen az sem változtat, hogy hatásköri vita folytán az alpereshez az iratok csak 2020. november 5-én érkeztek vissza, miután a Kúria K.VI.39.786/2020/2. számú döntésében kimondta, hogy az alperes az a Kormány által kijelölt anyakönyvi szerv, amelynek érdemben döntenie kell a kérelemről. A Kúria azt is előírta, hogy az alperesnek a döntésében a nem és az utónév változtatásáról is határoznia kell a hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvételével (At. 69/B. § (1) bekezdés b) be) pont, (3) bekezdése, 49. § (1) bekezdése).
- [18] Az At-nek az alperes határozata meghozatala időpontjában hatályos 69/B. § (1) bekezdés b) pont be.) pontja szerint a személyazonosító adatok nyilvántartása tartalmazza a születési nemet. Ez az adat a (3) bekezdés értelmében nem megváltoztatható.
- [19] Az ekkor hatályos At. 101/A. § (2) bekezdése értelmében a Mód.tv-el megállapított 3. § *k)* és *x)* pontját, 44. § (3) bekezdését, 69/B. § (1) bekezdés *b)* pont *be)* alpontját és 69/B. § (3) bekezdését a Mód.tv. hatálybalépése előtt indult és folyamatban lévő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban is alkalmazni kellett.

- [20] Mindezek alapulvételével a Kúria megállapította, az alperes a határozata meghozatala időpontjában az akkor hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően járt el.
- [21] A peres eljárás során az Alkotmánybíróság AB határozatában az At. 69/B. § (1) bekezdés *b)* pont *be)* alpontjának és 69/B. § (3) bekezdésének a folyamatban levő ügyekben történő alkalmazhatóságát megalapozó At. 101/A. § (2) bekezdését megsemmisítette.
- [22] A Kúriának elsősorban abban kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság AB határozatra alapított döntése jogsértő-e, az AB határozat adott ügyben történő alkalmazására jogszerűen került-e sor.
- [23] Az Abtv. 45. § (1) bekezdése kimondja, a megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható, a kihirdetett, de hatályba nem lépett jogszabály pedig nem lép hatályba. A (2) bekezdés rögzíti, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható.
- [24] A (4) bekezdés szerint az Alkotmánybíróság az (1), (2) és (3) bekezdésben meghatározottaktól eltérően is meghatározhatja az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, illetve a megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.
- [25] Az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés a megsemmisítéséről szóló határozatnak a hivatalos lapban való közzétételét követő napon, azaz 2020. április 8-án hatályát veszítette, és e naptól nem alkalmazható, mivel ettől eltérő időpontot az Alkotmánybíróság nem határozott meg.
- [26] Az Alkotmánybíróság nem rendelkezett arról, hogy az általa bírói kezdeményezés alapján megsemmisített jogszabályi rendelkezés kizárólag az előtte lévő egyedi ügyben nem alkalmazható, alkalmazási tilalomról nem döntött, azt mondta ki, hogy az At. 101/A. (2) bekezdése Alaptörvénybe ütközik, ezért azt megsemmisítette.
- [27] A Kúria szerint nem létező jogszabályra döntés nem alapítható. Ezt támasztja alá az Alkotmánybíróság gyakorlata is. Több döntésében – a perbeli esethez hasonlóan - *ex nunc* hatállyal semmisítette meg azt a rendelkezést, mely alkalmazásának kizárását utóbb bírói kezdeményezésben kérték. Ezekben az ügyekben a testület alkalmazási tilalmat nem mondott ki. Az alkotmánybírósági határozatok szerint ezért az ezen ügyek alapját képező jogviszonyok hasonló elbírálásának alapja az volt, hogy a testület nem mondott ki alkalmazási tilalmat (3013/2012. (VI. 21.) AB határozat, 35/2012. (VII. 17.) AB határozat).
- [28] Az Alkotmánybíróság jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata nélküli, ún. önálló alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói kezdeményezést csak akkor talált megalapozottnak, ha az alaptörvény-ellenességet megállapító döntésében alkalmazási tilalmat már korábban elrendelt (3147/2012. (VII. 26.) AB határozat, 27/2014. (VII. 23.) AB határozat).
- [29] A Kúria BH2015.110. számú döntésének alapját képező 3216/2014. (IX. 22.) AB határozat is azt hangsúlyozza, hogy „a hasonló ténybeli alaphól származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok akkor nyerhetnek el hasonló elbírálást a bíróság előtt, ha az Alkotmánybíróság nem mondja ki a megsemmisített jogszabályhely alkalmazhatatlanságát valamennyi folyamatban lévő perben”. Ez pedig akként értelmezendő, hogy az azonos ténybeli és jogi ügyek elbírálása azonos módon kell történjen, anélkül, hogy valamennyi ügyben a bíróságok az Alkotmánybírósághoz fordulnának normakontroll eljárás miatt, hiszen az alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói kezdeményezéseket az Alkotmánybíróság ebben az esetben elutasította.

- [30] A felülvizsgálati bíróság a BH2014. 317. számon közzétett döntésre utalással kiemeli, hogy az utólagos normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés a bírói függetlenség eleme, a bírói utólagos normakontroll iránti indítvány előterjesztésére jogorvoslati úton sem kötelezhető.
- [31] A jogvitára okot adó ügyben a felperes keresetlevele áttétel folytán 2021. május 7-én érkezett az eljáró bírósághoz, vagyis amikor már az Alkotmánybíróság eljárása befejeződött, a vitatott At. 101/A.§ (2) bekezdése – annak megsemmisítése folytán - nem volt hatályban. Mindezek okán az elsőfokú bíróságnak nem volt lehetősége felfüggesznie az eljárást, hiszen 2021. április 7-e után az nem volt folyamatban az Alkotmánybíróság előtt.
- [32] A Kp. 85.§ (3) bekezdése értelmében a bíróság hivatalból veszi figyelembe a közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítását. Az elsőfokú bíróságnak az AB határozat és az ennek folytán megsemmisített jogszabályi rendelkezések figyelembevételével kellett elbírálnia az előtte folyamatban levő ügyet, ezen jogszabályhelyre alapított döntése jogszerű.
- [33] A törvényszék ítélete a Kúria Kfv.VI.39.786/2020/2. számú végzésében foglaltakkal sem ellentétes, hiszen annak meghozatalakor az Alkotmánybíróság előtti eljárás nem indult meg, a Kúria az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvételével írta elő, hogy az alperes a nem és utónév változtatásról a hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvételével határozzon.
- [34] Az alperes felülvizsgálati kérelmében az orvosi iratok elfogadhatósága körében tett nyilatkozata kapcsán a Kúria rámutat, a támadott határozat 2. oldalán kifejezetten kimondja, „a csatolt egészségügyi dokumentáció alátámasztja nevezett transzneműségét, különös tekintettel a pszichiáter és a klinikai szakpszichológus F6400 BNO kóddal ellátott diagnózisát tartalmazó szakvéleményre.
- [35] Az alperes döntése indoka nem a csatolt egészségügyi dokumentáció meg nem felelése, hanem a kérelem jogszabály kizártsága folytán történő teljesíthetlensége volt.
- [36] Az alperes e körben vitatását kizárólag a perben és a felülvizsgálati kérelmében fejtette ki.
- [37] A felülvizsgálati bíróság hangsúlyozza, a közigazgatási cselekmények bírósági felülvizsgálata iránt indított perben alaptétel a határozathoz, a kereseti kérelemhez, majd a felülvizsgálati kérelemhez kötöttség. Az alperes határozatban foglalt határozott álláspontja az volt, hogy a csatolt egészségügyi dokumentációk alátámasztják a felperes transzneműségét. Ezt pedig nem írhatja felül az alperes perben tett nyilatkozata sem.
- [38] A Kúria szerint a határozat azon ténymegállapítása, hogy a csatolt egészségügyi dokumentumok alátámasztják a felperes transzneműségét akként értelmezendő, hogy az abban foglaltakat, az egészségügyi szakvélemények BNO kód szerint is megjelölt adatait az alperes nem vitatta, azt támogató egészségügyi szakvéleményként elfogadta.
- [39] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a támadott elsőfokú ítéletet a Kp. 121.§ (2) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [40] *Az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés a megsemmisítésről szóló határozatnak a hivatalos lapban való közzétételét követő napon veszti hatályát, és e naptól nem alkalmazható, ha ettől eltérő időpontot az Alkotmánybíróság nem határozott meg. A Kp. 85.§ (3) bekezdése értelmében a bíróság hivatalból veszi figyelembe a közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítását.*

Záró rész

- [1] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 107. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.
- [2] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében perköltség iránti igényt támasztott, azonban azt nem számította fel, így a Kp. 35.§ (1) bekezdése folytán alkalmazott, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 81.§ (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételek hiányában az arról való döntéshozatalt mellőzte.
- [3] A feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték az alperes illetékmentessége folytán az állam terhén marad.
- [4] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. november 10.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó s.k. előadó bíró; Dr. Suba Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő